

บทวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ
ตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติด
และอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล
A Comparative Analysis of Actors
Involved in Transnational Trafficking
in Human Beings for the Purpose
of Organ Removal based on UNODC
and INTERPOL Guidelines*

นงศิรณารถ กุศลวงษ์**
Nongsiranart Kusonvong

■ บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบ
ถึงกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทาง
ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล
และตำรวจสากล วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การวิจัย

* บทความวิชาการเรื่อง “บทวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทาง
ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล” เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง
“มาตรการบังคับทางอาญาในการสอบสวนการกระทำความผิดฐานค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ” สัญญาเลขที่ RGNS 64-188
งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

The academic article titled “A Comparative Analysis of Actors Involved in Transnational Trafficking in Human
Beings for the Purpose of Organ Removal based on UNODC and INTERPOL Guidelines” is part of the research project
“Criminal Compulsory Measures on the Investigation of Transnational Trafficking in Human Beings for the Purpose of
Organ Removal” (Contract No. RGNS 64-188). This research is supported by the Office of the Permanent Secretary
of the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, the Thailand Science Research and Innovation
and Phranakorn Rajabhat University.

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Assistant Professor at the Department of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakorn Rajabhat
University.

Received: 31 July 2025 Revised: 31 October 2025 Accepted: 13 November 2025

เชิงเอกสาร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางด้านกฎหมาย มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ บทบัญญัติกฎหมาย อนุสัญญา ขององค์การสหประชาชาติ รวมไปถึงกฎหมาย ระหว่างประเทศต่างๆ และการศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ รายงานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ รายงานการศึกษา ข้อมูลสถิติ ฯลฯ ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ ข้ามชาติมีทั้งสิ้น 6 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้สรรหา และ/หรือนายหน้า (2) ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ และสาธารณสุข (3) ผู้กระทำความผิดในภาคส่วน สาธารณสุข (4) ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนอื่นๆ (ที่มีไปภาคส่วนสาธารณสุข) (5) ผู้รับอวัยวะ (6) ผู้จำหน่ายอวัยวะ ทั้งนี้ บทความวิชาการนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องมาตรการ บังคับทางอาญาในการสอบสวนการกระทำ ความผิดฐานค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ

คำสำคัญ: ผู้กระทำความผิด, การค้าอวัยวะมนุษย์, ข้ามชาติ, สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ, ตำรวจสากล

■ Abstract

This academic article aims to study and conduct a comparative analysis of the actors involved in transnational trafficking in human beings for the purpose of organ removal (THBOR), based on the guidelines of the United Nations Office

on Drugs and Crime (UNODC) and the International Criminal Police Organization (INTERPOL). The study adopts qualitative research using documentary legal research methodologies. Data were analyzed from primary sources, including legal provisions, United Nations Conventions, and other relevant international laws, as well as from secondary sources, such as research reports, books, textbooks, articles, study reports, statistical data, etc. The findings identify six categories of actors involved in transnational trafficking in human beings for the purpose of organ removal, namely: (1) recruiters and/or brokers, (2) medical and health care professionals, (3) actors in the health care, (4) actors in other sectors (outside the healthcare sector), (5) organ recipients, and (6) organ suppliers. This academic article is part of a research project on criminal compulsory measures on the investigation of transnational trafficking in human beings for the purpose of organ removal.

Keywords: Actors, Trafficking in Human Beings for the Purpose of Organ Removal (THBOR), Transnational, United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), International Criminal Police Organization (INTERPOL)

■ บทนำ

ปัญหาการค้าอวัยวะมนุษย์ที่ผิดกฎหมายเกิดขึ้นมาจากปัญหาการขาดแคลนอวัยวะของมนุษย์ทั่วโลก ถือเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขของมวลมนุษยชาติ และเป็นปัญหาที่สร้างความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed Violence) สำหรับกลุ่มคนยากไร้ที่ยอมจำนนต่อการขายอวัยวะตนเองเพื่อความอยู่รอดในเชิงเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่สร้างความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violence) ก่อปรกับสร้างความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence) ซึ่งเป็นความรุนแรงต่อสังคมโลก

มนุษย์ในสังคมโลกแก้ปัญหาความขาดแคลนอวัยวะ ด้วยการแอบลักลอบซื้อขายอวัยวะมนุษย์มานานหลายทศวรรษ จนกลายเป็นการค้ามนุษย์ การตัดอวัยวะเพื่อการค้า ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนสูง ไร้พรมแดน อาศัยช่องว่างของกฎหมายในหลาย ๆ ประเทศเอื้อประโยชน์ต่อการกระทำความผิด ทั้งในประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง ผู้กระทำความผิดมีการสมคบคิดเพื่อกระทำความผิด โดยมีการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ได้รับอันมีค่ามหาศาล ประเมินค่ามิได้อาจเรียกได้ว่าการกระทำความผิดเป็นอาชญากรรมทางการเงิน (Financial Crime) เงินที่ได้สูงมากจนสามารถติดสินบนรัฐไม่ให้จับกุมดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ อีกทั้งถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) เนื่องจากกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม การคลังของทุกประเทศ หน้าซ้ำอาชญากรรมการค้าอวัยวะมนุษย์ยังถือเป็น

อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) และเป็นอาชญากรรมไร้รัฐ (Stateless Crime) อีกด้วย หากไม่ได้ผู้เสียหายมาเป็นพยานในคดีบ่อยครั้งก็ไม่อาจที่จะปรากฏร่องรอยพยานหลักฐานในเชิงประจักษ์ที่จะสามารถจับกุมดำเนินคดีผู้กระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้เลย

ผู้เขียนได้ศึกษาปรากฏการณ์เรื่องกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) และแนวทางของตำรวจสากล (INTERPOL) ซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมักเป็นบุคคลที่มีลักษณะการกระทำความผิดในรูปแบบการแบ่งงานกันทำ และมักอยู่ในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมหรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาตินั้นเป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในหลายประเทศหลายทวีปเชื่อมโยงกัน จนอาชญากรรมประเภทนี้ถือว่าเป็นอาชญากรรมไร้รัฐ (Stateless Crime) ซึ่งหมายความว่า เป็นอาชญากรรมที่ไร้พรมแดนหรือเป็นอาชญากรรมที่ไร้เขตแดน ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเขตแดนทางภูมิศาสตร์ เพราะการค้าอวัยวะคือการค้าไปเพื่อขาย ขายเพื่อไปปลูกถ่ายให้อีกคนหนึ่งอย่างไร้พรมแดน

การศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติทั้ง 2 แนวทางดังกล่าวจักช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยสามารถเข้าใจบริบทของตัวบุคคลและการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ ในระดับของศพพบได้ นำไปสู่นโยบายการป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดทั้งหลาย และการสร้างความรับรู้ให้กับประชาชนไทย มิให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิด ที่เกี่ยวข้องกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ

■ วัตถุประสงค์

ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ เปรียบเทียบถึงกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทาง ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล

กลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ

ผู้เขียนขออธิบายแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ ตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติด และอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) และแนวทางของตำรวจสากล (INTERPOL) ดังนี้

1. กลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) กล่าวถึง **ภาพรวมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง** (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, p. 24) ไว้ดังนี้

“การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะนั้น แตกต่างอย่างชัดเจนจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบอื่น ๆ ไม่เพียงแค่ว่าเพราะการตัดอวัยวะ เป็นการแทรกแซงทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญหลายกลุ่มจากภาคการแพทย์ ภาคส่วนทางการแพทย์นี้ให้ภาพรวมของบุคคล ที่อาจเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย หรือผู้รับอวัยวะ”

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, pp. 26-27) ระบุต่อไป อีกว่า “สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่า ไม่มีบทบาท และหน้าที่ที่ชัดเจนหรือสม่ำเสมอของ **ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ** ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดแต่ละคนนั้นซับซ้อนและแตกต่างกัน โดยบางคน มีการกระทำหลายบทบาทตามแต่โอกาส เช่น ผู้ที่ซื้ออวัยวะอาจเป็นผู้สรรหา (Recruiter) แต่เป็นผู้รับอวัยวะ (Organ Recipient) ด้วย

จากแหล่งข้อมูล สามารถระบุผู้กระทำความผิดได้ดังต่อไปนี้

ผู้สรรหา (Recruiters) คำศัพท์อื่นที่ใช้รวมถึง นายหน้า (Brokers) ผู้จัดงาน (Organizers) ผู้ติดต่อ (Connectors) ผู้ประสานงาน (Coordinators) พ่อค้าคนกลาง (Middlemen) นักล่าไต (Kidney Hunters) ฯลฯ

ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ (Medical Professionals) หมายรวมถึงแพทย์เฉพาะทาง (Specialist Doctors) เช่น ศัลยแพทย์ (Surgeons) และแพทย์โรคไต (Nephrologists) ซึ่งก็คือ แพทย์เฉพาะทางในการดูแลไต

และการรักษาโรคไต นอกจากนั้นก็มีเจ้าหน้าที่พยาบาล (Nursing Staff) และบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ (Other Medical Staff)

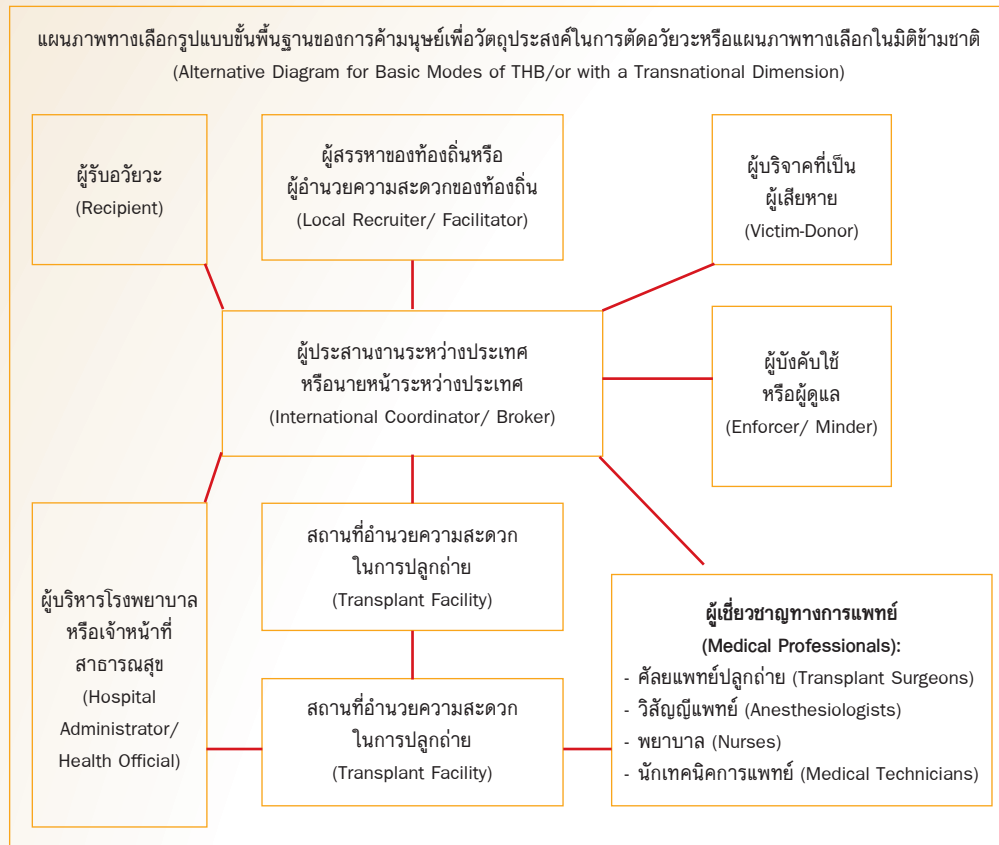
สถานที่อำนวยความสะดวกภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ (Other Private and Public Sector Facilitators) เช่น โรงพยาบาล (Hospitals) ศูนย์ปลูกถ่าย (Transplant Centres) ห้องปฏิบัติการ (Laboratories) และสถานพยาบาลด้านการแพทย์อื่นๆ (Other Medical Facilities) รวมถึงพนักงาน (Staff) บริษัทประกันภัย (Insurance Companies) บริษัทนำเที่ยว (Travel Agencies) สายการบิน (Airlines) และพนักงาน (Staff) ตลอดจนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (Guards) คนขับรถ (Drivers) ผู้ให้บริการ (Service Providers) เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Officials) ล่าม (Translators)

แม้ว่า **ผู้รับอวัยวะ (Organ Recipients)** จะเป็นผู้ป่วย (Patients) หรือผู้ซื้อ (Buyers) ส่วนใหญ่จะไม่พบว่า เป็นผู้กระทำความผิดในการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ แต่พวกเขาอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะผู้รับอวัยวะ โดยพวกเขาอาจรู้หรือไม่รู้ว่ามาจากผู้เสียหายของการค้ามนุษย์

ผู้เสียหายของการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ (Victims of Trafficking in Persons for Organ Removal) เป็นทั้งผู้บริจาค (Donors) ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหาย (Victim-Donors) ผู้ขาย (Sellers) ผู้จำหน่ายอวัยวะ (Organ Suppliers) ซึ่งจะไม่ถูกพิจารณาว่า เป็นผู้กระทำความผิดในแผนการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายอาจมีบทบาทอย่างแข็งขัน เช่น การเข้าหานายหน้า (Brokers) เพื่อเสนอขายไต"

ผู้อ่านโปรดดูแผนภาพทางเลือกรูปแบบขั้นพื้นฐานของการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะหรือแผนภาพทางเลือกในมิติข้ามชาติ ด้านล่างนี้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงการสร้างแผนภาพโดยซิมาโซโน องค์กรว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรปนำเสนอแผนภาพทางเลือกนี้ ซึ่งเน้นที่ผู้เข้าร่วมส่วนกลางจากมุมมองของการบังคับใช้กฎหมาย

Note. From *Assessment Toolkit: Trafficking in Persons for the Purpose of Organ Removal* (p. 27), by United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, United Nations. [https:// www.unodc.org/documents/human-trafficking/2015/ UNODC_Assessment_Toolkit_ TIP_for_the_Purpose_of_ Organ_Removal.pdf](https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2015/UNODC_Assessment_Toolkit_TIP_for_the_Purpose_of_Organ_Removal.pdf). Copyright.

ทั้งนี้ ผู้เขียนขอแสดงอรรถาธิบายเกี่ยวกับภาพรวมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Overview of Persons Involved) โดยละเอียด ตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ดังนี้

1.1 ผู้สรรหา (Recruiters) และนายหน้า (Brokers)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015,

pp. 28-30) ระบุว่า “เช่นเดียวกับการค้ามนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์อื่น ๆ ผู้เสียหายของการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ ในการติดต่อวัยจะมักถูกระงับจากกลุ่มคนที่มีความเปราะบาง ผู้เชี่ยวชาญจากการประชุม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติด และอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ชี้ให้เห็นว่า ผู้เสียหายของอาชญากรรมประเภทนี้มักจะมีชีวิตอยู่อย่างยากจนข้นแค้น งานของผู้สรรรหา คือ การระบุตัวผู้ที่มีความเปราะบางและชักชวน ให้ผู้เสียหายขายอวัยวะอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งส่วนมากเป็นไต ผู้สรรรหามักมีทักษะมาก ในการโน้มน้าวผู้เสียหายให้ไว้วางใจ บ่อยครั้ง ผู้สรรรหาจะได้รับเลือกให้ทำหน้าที่นี้ เนื่องจาก มีแนวโน้มว่าจะดึงดูดผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายได้ ผู้สรรรหาอาจมาจากภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจแบบเดียวกันกับผู้ที่เราสรรรหา ความยากจน ถึงขีดสุดยังสามารถผลักดันให้ผู้คนสรรรหาญาติ หรือเพื่อนสนิท บ่อยครั้งที่ผู้สรรรหามักจะมาจาก กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกับผู้เสียหาย ซึ่งเพิ่ม ความสามารถในการติดต่อและรับความไว้วางใจ จากผู้เสียหาย อย่างไรก็ตาม ผู้คนจากพื้นที่ที่ถูก กีดกันทางเศรษฐกิจและสังคมอาจใช้ความคิด ริเริ่มของตนเองเข้าถึงผู้สรรรหา โดยถูกหลอกล่อ ผ่านโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ หรือผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมักจะได้รับค่าตอบแทนจาก ผู้จัดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์คนอื่น ๆ

งานวิจัยและรายงานของสื่อมักใช้คำว่า นายหน้า เพื่ออ้างถึงหนึ่งในผู้กระทำความผิดหลัก ในการค้ามนุษย์เพื่อติดต่อวัยและการดำเนินการ ที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญในการประชุม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยืนยันว่า ไม่มีคำนิยามที่ตกลง

กันไว้สำหรับผู้ที่จะถือว่าเป็นนายหน้า พวกเขา เห็นพ้องต้องกันว่า นายหน้ามักจะถูกมองว่า เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่กว้างกว่าการสรรรหาบุคคล เช่น เป็นความเชื่อมโยงระหว่างผู้ป่วยที่พร้อม จะแสวงหาอวัยวะนอกระบบการปลูกถ่าย ผู้จำหน่ายอวัยวะ ถูกระงับจากผู้ด้อยโอกาส ผู้มีภูมิหลังที่ยากจน และต้องไม่ลืมคล้ายแพทย์ ที่พร้อมจะทำการปลูกถ่ายอวัยวะ โดยฝ่าฝืน มาตรฐานทางกฎหมายและจริยธรรม สำหรับสิ่งนี้ นายหน้าจะต้องติดต่ออย่างดีและเชื่อมโยง กับโรงพยาบาล และสถานบริการสาธารณสุข นายหน้าจะเป็นผู้ดำเนินการเครือข่าย การค้ามนุษย์อย่างแท้จริง ซึ่งมักจะอยู่ในสถานะ ที่จะเป็นผู้กำหนดราคาอวัยวะได้

นายหน้าอาจสรรรหาผู้จำหน่ายอวัยวะ ในท้องถิ่นโดยตรง หรือจ้างผู้สรรรหาตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ กระจายค่าโฆษณา ผ่านทางหนังสือพิมพ์และวิธีการอื่น ๆ ในบรรดา ผู้สรรรหาเหล่านี้ อาจเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์เพื่อติดต่อวัย ซึ่งนายหน้าจะใช้ เพื่อเกลี้ยกล่อมให้ผู้อื่นขายอวัยวะของตน โดยรู้ว่า บ่อยครั้งคนเหล่านี้ไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากยอมจำนนต่อผู้แสวงหาประโยชน์

ผู้ที่อาจเป็นผู้จำหน่ายอวัยวะจะไม่ได้ รับการบอกเล่าเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลที่ตามมา ของการติดต่อวัย แต่มักถูกโน้มน้าวใจด้วย โอกาสของชีวิตที่ดีขึ้นเสียมากกว่า ผู้เชี่ยวชาญ ในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของสำนักงาน ว่าด้วยยาเสพติด และอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติแจ้งว่า ผู้สรรรหาและนายหน้า บางคนบอกว่า ผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหายถูกโกหก โดยตรงว่า ไตที่ถูกตัดจะงอกขึ้นได้อีก หรือไต

สองข้างมองไม่เห็นตามธรรมชาติ หรือมีไตสองอัน ไตที่เล็กกว่าและอีกอันที่ใหญ่กว่า และไตที่เล็กกว่าเท่านั้นที่จะถูกตัด ฯลฯ โดยรู้ว่าผู้เสียหายนั้นอาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้เลย ผู้สรรหาอาจทราบสภาพความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหาย ตัวอย่างเช่น ผู้เสียหายเป็นหนี้ก้อนโต และอาจสัญญาว่าผู้เสียหายจะได้รับประโยชน์เป็นเงินสดก้อนโต อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญระบุว่า ผู้จำหน่ายอวัยวะมักจะไม่ได้รับจำนวนเงินตามที่สัญญาไว้ หรือได้รับน้อยกว่าที่ตกลงกันไว้แต่แรก หรือไม่ได้รับเลย การเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้จำหน่ายอวัยวะดูเหมือนขึ้นอยู่กับความยินยอมที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ผู้จำหน่ายอวัยวะมีความยากที่จะดำเนินการเรียกร้องเงินที่ยังไม่ได้รับ หรือไม่ผู้จำหน่ายอวัยวะก็อาจเรียกร้องได้เลย

การหลอกลวงยังเกิดขึ้นในแง่ของการส่งเสริมสุขภาพ ผู้จำหน่ายอวัยวะจำนวนมากไม่ได้รับการดูแลหลังการผ่าตัด และการดูแลระยะยาวตามที่สัญญาไว้ บ่อยครั้งการดูแลดังกล่าวจะไม่ได้รับคำมั่นสัญญาโดยไม่มีคำอธิบายใดๆ เลย หรือโดยมองข้ามผลกระทบด้านสุขภาพในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ผู้ที่อาจจำหน่ายอวัยวะ มักจะถูกเข้าใจผิดโดยสิ้นเชิงเกี่ยวกับขั้นตอนการบริจาคอวัยวะ ความเสี่ยงและผลที่ตามมาในระยะยาว ความจำเป็นในการดูแลติดตามผล ตลอดจนจิตใจและผลกระทบในชีวิตประจำวันของการตัดอวัยวะ

วิธีการสรรหาและควบคุมผู้เสียหายอาจคล้ายกับวิธีการที่ใช้ในการค้ามนุษย์รูปแบบอื่น ผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึงตัวอย่างเช่น

สัญญาอันเป็นเท็จเกี่ยวกับการจ้างงาน ในต่างประเทศ การระงับหนังสือเดินทาง การขู่เชือด และการล่อลวงละเมิดทางร่างกาย เพื่อให้แน่ใจว่าผู้จำหน่ายอวัยวะจะไม่กลับบ้านก่อนที่จะถูกตัด นายหน้าก็จะกดดันผู้จำหน่ายอวัยวะโดยอ้างว่าค่าใช้จ่ายของการตรวจสุขภาพและความคาดหวังของผู้ซื้อเพิ่มขึ้น ผู้จำหน่ายอวัยวะจึงมีอาจยกเลิกในการตัดสินใจตัดอวัยวะได้ ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่าการบังคับอันเป็นการคุกคามถือเป็นการชักนำให้ยอมทำตามในเบื้องต้น และเทคนิคการบีบบังคับ เช่น การเน้นย้ำถึงความสิ้นหวังของผู้รับที่กำลังจะตาย หรือการระงับหนังสือเดินทาง เพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลจะไม่ถอยกลับ ผู้บริจาคยังได้รับการเตือนเกี่ยวกับอนาคตของผู้บริจาคและอนาคตของลูกๆ ของผู้บริจาคอีกด้วย หากผู้บริจาคพิจารณาที่จะถอนตัวกลางคัน

ผู้เชี่ยวชาญยังอ้างถึงตัวอย่างที่ผู้คนเข้าถึงนายหน้าด้วยตนเอง โดยยื่นกรานในการเตรียมการขายอวัยวะ บางคนอาจรู้สึกไม่สบายใจที่พวกเขาขาดคุณสมบัติในการจำหน่ายอวัยวะ อย่างไรก็ตาม บทบาทเชิงรุกในการเข้าถึงนายหน้าไม่ได้ตัดความเป็นไปได้ของการค้ามนุษย์โดยอัตโนมัติ トラบโดที่บุคคลเหล่านี้ถูกสรรหาโอน รับ ฯลฯ โดยวิธีการบังคับ การหลอกลวง การใช้อำนาจต่อผู้ที่มีสถานะเปราะบางในทางที่ผิด ฯลฯ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ ตามที่ระบุไว้ในพิธีสารการค้ามนุษย์ของสหประชาชาติ ผู้ที่พยายามขายไตอย่างจริงจังอาจมาไม่ถึงที่หมาย หรือผู้ที่พยายามขายไตอาจตัดสินใจยืนยันในสิ่งที่ได้รับแจ้งอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความเสี่ยง ผลที่ตามมา

ด้านสุขภาพ และบทบาทที่แข็งขันในด้านของผู้ที่อาจจำหนายนั้น แน่นนอนว่าผู้สรรหาและนายหน้าไม่ได้ตัดขาดจากการใช้อำนาจต่อผู้ที่มีสถานะเปราะบางในทางที่ผิด

เช่นเดียวกับการค้ามนุษย์รูปแบบอื่น ๆ การสอบสวนและการฟ้องร้องการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีความท้าทายอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายคดีผู้รับอวัยวะ ผู้จำหน่ายอวัยวะ และผู้กระทำความผิดคนอื่น ๆ ในเครือข่ายอาจไม่เต็มใจให้ความร่วมมือและยืนยันคำให้การ”

1.2 ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ (Medical Professionals)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, p. 30) ระบุว่า “แพทย์เฉพาะทาง เช่น ศัลยแพทย์ปลูกถ่ายแพทย์โรคไตหรือผู้เชี่ยวชาญด้านไต และวิสัญญีแพทย์ มีบทบาทหลักในการปลูกถ่ายอวัยวะ อย่างไรก็ตาม ในบรรดาผู้กระทำความผิดทั้งหมด อย่างน้อยอาจทราบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกถ่ายและบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ในการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะ พยาบาลและผู้ช่วยอื่น ๆ ของทีมศัลยกรรมอาจมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับด้วย”

1.3 ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนสาธารณสุขและภาคส่วนอื่น ๆ (Actors in the Health Care and Other Sectors)

(1) โรงพยาบาล (Hospitals)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, pp. 33-34) ระบุว่า

“ผู้เชี่ยวชาญแจ้งว่าโรงพยาบาลอาจดำเนินการเป็นนายหน้า ในขณะที่เดียวกันก็จัดหาที่พักให้กับทั้งผู้รับและผู้จำหน่ายอวัยวะ บางครั้งผู้ที่อาจจำหน่ายอวัยวะอาจเข้าถึงสถานพยาบาลด้านการแพทย์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจสันนิษฐานได้ว่า มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจการปลูกถ่ายที่ผิดกฎหมาย

ข้อ 10 ของอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยองค์การอาชญากรรม กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นตามหลักการทางกฎหมายขั้นพื้นฐานของตน เพื่อจัดเตรียมความรับผิดชอบของนิติบุคคล ซึ่งเป็นความรับผิดชอบขององค์กร สำหรับการมีส่วนร่วมในอาชญากรรมร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม และสำหรับความผิดที่ดั่งขึ้นตามพิธีสารการค้ามนุษย์ ความรับผิดชอบนี้สามารถเป็นความผิดทางอาญาทางแพ่งหรือทางปกครอง ภายใต้ข้อ 10 วรรค 3 ของอนุสัญญาว่าด้วยองค์การอาชญากรรม ความรับผิดชอบของนิติบุคคลจะต้องกำหนดขึ้น โดยไม่กระทบต่อความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลธรรมดาผู้ซึ่งกระทำความผิด ดังนั้น ความรับผิดชอบของบุคคลธรรมดาซึ่งกระทำความผิด จึงเป็นความรับผิดชอบที่เพิ่มเติมจากความรับผิดชอบขององค์กร และจะต้องไม่มีผลกระทบในภายหลัง

ความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล เช่น สถานบริการสาธารณสุข อาจถูกกำหนดได้หากโรงพยาบาลหรือลูกจ้างของโรงพยาบาลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้ามนุษย์ ตามการเขียนบทบาทอย่างละเอียดรอบคอบ อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญ

ไม่แน่ใจว่าสิ่งนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในวงกว้าง ถึงแม้ว่านายหน้าจะรู้จักการให้ความช่วยเหลือผู้รับและผู้จำหน่ายอวัยวะในการจัดทำเรื่องราวตามเอกสารอย่างละเอียดรอบคอบ ซึ่งช่วยให้บุคลากรของโรงพยาบาลเข้าใจผิด โดยบุคลากรของโรงพยาบาลนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่ผิดกฎหมาย หน้าซ้ายยังถูกทำให้เชื่อว่าการบริจจาคเป็นการกระทำโดยสมัครใจอย่างแท้จริง หรือเป็นการปลอมแปลงเอกสารทางกฎหมายที่ระบุว่าเป็นการบริจจาคระหว่างเครือญาติ

แม้ว่าผู้เชี่ยวชาญบางคนกล่าวถึงความเป็นไปได้ที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลของรัฐ แต่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ก็รู้สึกว่าการปลูกถ่ายอวัยวะที่ผิดกฎหมายมักจะเกิดขึ้นในโรงพยาบาลเอกชน”

(2) ผู้ให้บริการสาธารณสุขอื่นๆ (Other Health Service Providers)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, p. 34) ระบุว่า “ผู้ที่อาจบริจาคอวัยวะจะต้องเข้ารับการตรวจเลือด ปัสสาวะ และการตรวจด้านการแพทย์อื่นๆ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการบริจาค และหากผู้ที่อาจบริจาคอวัยวะมีความเข้ากันได้ตรงกับผู้รับ ในเรื่องนี้ สถานอำนวยความสะดวกที่อาจเป็นไปได้อื่น ๆ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญกล่าวถึงก็คือ ห้องปฏิบัติการและสถานอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาความเข้ากันได้ระหว่างผู้จำหน่ายและผู้รับอวัยวะ ผู้เชี่ยวชาญระบุว่า การทดสอบที่ต้องทำก่อนการปลูกถ่ายมักดำเนินการในห้องปฏิบัติการที่อยู่ติดกับโรงพยาบาลที่ทำการปลูกถ่าย

รวมถึงในห้องปฏิบัติการอื่นๆ ด้วย ผู้เชี่ยวชาญแจ้งว่า ผู้จำหน่ายอวัยวะมักจะได้รับการเข้าถึงโดยตรงหรือได้รับการแนะนำสถานอำนวยความสะดวกดังกล่าว หรือผู้จำหน่ายอวัยวะมักจะค้นหาผู้ให้บริการดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ข้างเทคนิคในห้องปฏิบัติการ อาจมีส่วนร่วมในงานที่จำเป็นในการหลีกเลี่ยงมาตรฐานทางกฎหมายและจริยธรรม ข้างเทคนิคในห้องปฏิบัติการอาจรู้เท่าทันต่อการสนับสนุนนายหน้า เพื่อการจับคู่ความเข้ากันได้ของผู้บริจาคที่เปราะบางซึ่งมีข้อมูลที่ไม่เพียงพอกับผู้รับ ห้องปฏิบัติการยังอาจทำหน้าที่นายหน้าด้วยการเผยแพร่ถ้อยคำเกี่ยวกับประโยชน์ของการขายอวัยวะ ระหว่างผู้จำหน่ายอวัยวะและผู้รับอวัยวะที่อาจเป็นไปได้ และสร้างการติดต่อกับนายหน้าค้าอวัยวะ

ผู้ให้บริการดังกล่าว อาจอยู่ในประเทศต้นกำเนิดของผู้จำหน่ายอวัยวะหรือประเทศที่ดำเนินการ ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ระบุว่า สถานอำนวยความสะดวกที่จับคู่ความเข้ากันได้และการสื่อสารระหว่างพวกเขากับทีมผ่าตัด อาจทำให้มีโอกาสนในการสอบสวน”

(3) บริษัทประกันสุขภาพ (Health Insurances)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, p. 35) ระบุว่า “บริษัทประกันสุขภาพ อาจมีส่วนร่วมในการคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับการผ่าตัดผู้บริจาคที่มีชีวิต การรักษาในโรงพยาบาล การทดสอบวินิจฉัย และการประเมิน อาจได้รับการคุ้มครอง

โดยประกันของผู้รับ มีการกล่าวถึงในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่า มีรายงานการประกันสุขภาพที่สนับสนุนผู้ป่วยที่ต้องการการปลูกถ่ายอวัยวะเพื่อเข้ารับการผ่าตัดในต่างประเทศ เมื่อมีโอกาสที่ทางเลือกนี้จะมีราคาที่ถูกกว่ามาก ดังนั้น ในที่สุดการประกันสุขภาพอาจส่งเสริมและสนับสนุนหรืออาจอ่อนไหวได้ง่ายต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการซื้ออวัยวะจากผู้บริจาคที่มีความเปราะบาง ซึ่งผู้บริจาคอาจไม่ได้ให้ความยินยอมที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่า บริษัทประกันจะอำนวยความสะดวก หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะอย่างรู้เท่าทันหรือไม่รู้เท่าทัน

(4) ผู้กระทำความผิดรวมทั้งผู้อำนวยความสะดวกที่เป็นไปได้ (Additional Possible Actors and Facilitators)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, pp. 35-36) ระบุว่า “ตามที่ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติได้กล่าวไว้ นอกเหนือไปจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกถ่ายและผู้เชี่ยวชาญจากภาคส่วนสาธารณสุขในความหมายที่กว้างขึ้น ผู้กระทำความผิดการค้าเพื่อตัดอวัยวะคนอื่น ๆ อาจรวมถึงบริษัทนายหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ ล่าม รวมถึงเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต ผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป ยังได้นำเสนอบทบาทของคณบดีรถ ผู้ดูแล และอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดที่มีบทบาทการสนับสนุนในเครือข่าย มีหน้าที่ซึ่งค่อนข้างน้อย แต่จำเป็นต่อการดำเนินการของเครือข่าย

ผู้ดูแล คือ ผู้ที่มากับผู้จำหน่ายอวัยวะและผู้รับอวัยวะ ซึ่งมาจากประเทศที่แตกต่างกันจากประเทศที่ทำการผ่าตัด ระหว่างการเดินทางไปและกลับจากการผ่าตัดปลูกถ่าย นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีล่ามในสถานการณ์ที่บุคลากรทางการแพทย์ นายหน้า ผู้จำหน่ายอวัยวะและผู้รับอวัยวะ มาจากประเทศที่ต่างกัน

สำหรับการมีส่วนเกี่ยวข้องที่อาจเป็นไปได้ของผู้บังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต ผู้เชี่ยวชาญของการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า อาจมีความจำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้จำหน่ายอวัยวะข้ามพรมแดน ผู้เชี่ยวชาญระบุว่า เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจได้รับสินบนจากการไม่รายงานเอกสารการเดินทางที่ปลอมแปลง หรือการข้ามแดนที่ปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีรายงานของนักการเมืองท้องถิ่นและตำรวจท้องถิ่น ซึ่งสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนฝูงทำหน้าที่เป็นนายหน้า เจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านี้อาจได้รับเงินจากโรงพยาบาล แพทย์ และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อแลกกับการแนะนำให้จัดการในมุมหรือขั้นตอนของการปลูกถ่ายใดที่หลากหลาย ผู้เชี่ยวชาญยังกล่าวด้วยว่า ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และโรงพยาบาลบางแห่งที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอวัยวะที่ผิดกฎหมาย จะสร้างการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่ามีความหละหลวมต่อการบังคับใช้กฎหมายในการปลูกถ่ายที่มีอยู่

สุดท้าย การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงที่เป็นไปได้ของนายธนาคาร ทนายความ บริษัทฯ องค์กรทางศาสนาและองค์กรการกุศล องค์กรผู้ป่วย เจ้าหน้าที่สถานทูต ผู้โฆษณาในการโฆษณา

ทางออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ อย่างไรก็ตาม ยังไม่ค่อยมีใครทราบเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดดังกล่าว วิธีปฏิบัติ (Modus Operandi) และการเชื่อมโยงที่แท้จริงกับผู้จัดงานหลักในการค้ามนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการต่อต้านยาเสพติด นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงบริษัทขนส่ง ซึ่งเป็นผู้ขนส่งเชิงพาณิชย์ รวมถึงสายการบินต่าง ๆ พวกเขาอาจไม่รู้ว่า มีการซื้อตัวเพื่อวัตถุประสงค์ในการต่อต้านยาเสพติด และปลูกถ่ายอวัยวะอย่างผิดกฎหมาย โดยที่พวกเขาไม่ได้สนใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนั้นและพวกเขายังคงออกตัวต่อไป พวกเขา ก็มีความเสี่ยงที่จะเข้าไปพัวพันกับเครือข่ายการค้ามนุษย์”

1.4 ผู้รับอวัยวะ (Organ Recipients)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ ระบุถึง ลักษณะโดยทั่วไป (Common Characteristics) ของผู้รับอวัยวะ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, p. 38) ว่า

“ผู้ตัดสินใจซื้ออวัยวะอาจหมดหวัง ต่อการปลูกถ่ายอย่างมาก อาจรู้สึกที่ไม่สามารถ ทนรับการฟอกเลือดเพื่อชำระล้างเลือดได้อีกต่อไป ผู้ตัดสินใจซื้ออวัยวะอาจอยากข้ามรายการ รอการปลูกถ่าย บางคนอาจถูกพิจารณาว่า ไม่สมควรและไม่เหมาะสมในการปลูกถ่าย ส่วนคนอื่น ๆ อาจไม่ต้องการสร้างภาระให้ญาติ ด้วยการให้ญาติบริจาคอวัยวะ

ผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า ผู้ป่วยที่กลับมาจากการ ปลูกถ่ายในต่างประเทศอาจประสบกับ ภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดหลายรูปแบบ เช่น การติดเชื้อ ผู้เชี่ยวชาญยังรายงานด้วยว่า ระยะเวลาการอยู่รอดของผู้ป่วยและอวัยวะ

ปลูกถ่ายในต่างประเทศอาจสั้นกว่าการปลูกถ่าย ในประเทศ ด้วยสาเหตุจากอวัยวะของผู้บริจาค ที่เกี่ยวข้อง ในหลายคดี ผู้รับอาจไม่มีเวชระเบียน จากประเทศที่ปลูกถ่าย หรือมีเวชระเบียน ที่ไม่สมบูรณ์ และอาจมีปัญหาในการแปล ผู้รับอาจไม่มีข้อมูลมากมายเกี่ยวกับอวัยวะ และสุขภาพของผู้จำหน่ายอวัยวะด้วย

ผู้ป่วยที่กลับมาจากการปลูกถ่ายใน ต่างประเทศจะได้รับการดูแลทางการแพทย์ เช่นเดียวกับผู้ป่วยที่ปลูกถ่ายรายอื่น ๆ แม้ว่า จะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการซื้ออวัยวะก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญของการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่พบ คดีที่แพทย์รายงานผู้ป่วยหลังการซื้ออวัยวะ”

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, p. 39) ยังอธิบาย ปรากฏการณ์ที่ว่า ผู้รับอวัยวะถือเป็นผู้กระทำความผิดหรือถือเป็นผู้เสียหาย รวมทั้งความ เกี่ยวข้องของผู้รับอวัยวะในการค้าอวัยวะมนุษย์ (Perpetrator or Victim? Recipients' Involvement in Trafficking in Persons for Their Organs) อีกด้วยว่า

“ผู้รับอาจมีบทบาทอย่างแข็งขัน ในการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการต่อต้านยาเสพติด อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการกำหนดว่า ผู้รับรู้เรื่อง ผู้จำหน่ายอวัยวะมากน้อยเพียงใด ผู้รับสัญญาว่าจะแบกรับค่าใช้จ่ายทั้งหมดและจ่ายค่าชดเชย แก่ผู้บริจาคเป็นอย่างดี แต่ผู้รับอาจไม่ทำเช่นนั้น ด้วยการโต้ตอบโดยตรงกับผู้จำหน่ายอวัยวะ หากแต่ว่าผ่านพ่อค้าคนกลางเช่นนายหน้า ไม่ค่อยมีใครรู้เกี่ยวกับวิธีที่นายหน้าแจ้งผู้รับ เกี่ยวกับผู้บริจาค ผู้รับอาจมีแนวคิดทั่วไป เกี่ยวกับความยากจนสุดขีดที่ผู้บริจาคอาจมี

แต่อาจสันนิษฐานได้ว่า การบริจาคอวัยวะ เป็นการกระทำโดยสมัครใจ ซึ่งได้รับการบอกกล่าว เรื่องความยินยอมอย่างครบถ้วนและได้รับการชำระเงินแล้ว ผู้บริจาคอาจหนีจากสภาพ ความเป็นอยู่ที่ยากจนได้จริง ดังนั้น ผู้รับจึงอาจ ถือเป็นข้อตกลงที่มีประโยชน์ร่วมกัน”

1.5 ผู้จำหน่ายอวัยวะ (Organ Suppliers)

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ ระบุถึง **ลักษณะทั่วไป (Common Characteristics) ของผู้จำหน่าย อวัยวะ** (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, pp. 41-42) ว่า

“ผู้จำหน่ายอวัยวะมีลักษณะที่แตกต่าง กันไป แต่ดูเหมือนว่าผู้จำหน่ายอวัยวะส่วนใหญ่ มักจะมาจากประเทศที่ยากจน หรือประเทศ ที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน หรือประเทศที่มีประชากร ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน ประเทศต้นกำเนิดมักขาดกรอบโครงสร้างสถาบัน ทางกฎหมายและที่มีใช้กฎหมาย ในการห้ามปราม และการฟ้องคดีที่มีประสิทธิภาพกับการค้ามนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะ

ประวัติผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อาจแตกต่างกันไปในแต่ละคดี อันได้แก่ ผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก มีการศึกษาดี หรือไม่รู้หนังสือ จากประเทศที่ยากจนมาก หรือจากประเทศ พัฒนาแล้ว ฯลฯ ก็อาจถูกค้ามนุษย์ได้

เช่นเดียวกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อตัดอวัยวะที่อาจจะกล่าวถึงได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์รูปแบบนี้ อาจเป็นไปได้ ที่จะระบุลักษณะทั่วไปบางประการ นอกเหนือจาก การมาจากภูมิหลังที่ยากจน ผู้เสียหายอาจขาด ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมในเชิงรูปแบบชุดความคิด ผู้เสียหายโดยทั่วไปมักมีระดับการศึกษา

ค่อนข้างต่ำ ผู้เชี่ยวชาญยังกล่าวอย่างน่าสนใจ อีกด้วยว่า ผู้จำหน่ายอวัยวะที่พร้อมจะขายอวัยวะ มักอยู่ในวัยหนุ่มสาวโดยเฉลี่ยที่อายุ 30 ปี สิ่งนี้อาจไม่น่าแปลกใจเลย เนื่องจากความต้องการ ทางการแพทย์ในตลาดค้าอวัยวะ ไต่จากผู้จำหน่าย หนุ่มสาวจะเป็นที่ต้องการมากที่สุด การอภิปราย ในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำนักงานว่าด้วย ยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ยังเผยให้เห็นด้วยว่า ผู้เสียหายส่วนใหญ่ ของการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะอาจเป็นผู้ชาย สิ่งนี้ได้รับการยืนยันจากข้อมูลที่มีอยู่ใน สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่ในคดี ที่ถูกรายงานระหว่างปีค.ศ. 2007 ถึงปีค.ศ. 2013 เป็นผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวข้องกับ คดีที่ถูกรายงาน โดยทั่วไปแล้วดูเหมือนว่า ผู้จำหน่ายอวัยวะส่วนใหญ่จะตกอยู่ในสถานะ ที่มีความเปราะบาง โดยผู้จำหน่ายอวัยวะหาได้ คำนึงถึงตัวเองไม่

ผู้เชี่ยวชาญยังเตือนด้วยว่า ผู้จำหน่าย อวัยวะมักจะได้รับเงินน้อยกว่าที่ถูกสัญญาไว้ ก่อนการผ่าตัด จำนวนเงินที่ผู้จำหน่ายได้รับนั้น แตกต่างกันอย่างมากระหว่างคดีที่เลวร้ายที่สุด ผู้จำหน่ายอวัยวะอาจไม่ได้รับเงินตามสัญญา บางครั้งก็ได้รับเพียง ส่วนหนึ่งของสัญญา ที่เคยให้ไว้ บางครั้งส่วนแบ่งอาจเล็กน้อยมากตั้งแต่ การเริ่มต้น เรื่อยไปจนถึงผู้จำหน่ายอวัยวะอาจ ได้รับเงินเต็มจำนวน สำหรับผู้จำหน่ายอวัยวะ ส่วนใหญ่ การขายอวัยวะมีอาจช่วยให้สถานะ ทางเศรษฐกิจดีขึ้น แต่อาจทำให้แยกลงไปอีก มีรายงานว่า ผู้จำหน่ายอวัยวะหลายรายที่ขาย อวัยวะภายใต้สภาวะที่หลอกลวง อาจประสบ ปัญหาในการหางานทำ และประสบภาวะแทรกซ้อน

หลังการผ่าตัดรวมถึงปัญหาสุขภาพ หลายคนอาจประสบกับปัญหาทางจิตใจ ผู้จำหน่ายอวัยวะอาจมีประสบการณ์เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความวิตกกังวลด้านสุขภาพ ความรู้สึกสิ้นหวัง การถูกล่วงละเมิดต่อความสมบูรณ์แข็งแรงด้านร่างกาย และภาวะซึมเศร้า ย้อนกลับไปในประเทศบ้านเกิดของผู้จำหน่ายอวัยวะ ผู้จำหน่ายอวัยวะหลายคนอาจประสบกับความโดดเดี่ยวทางสังคม ความอับยศ และความอับอาย และอาจไม่มีการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในภาพรวมของชีวิต ผู้จำหน่ายอวัยวะจะรู้สึกเสียใจต่อการขายอวัยวะไป”

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ระบุถึงวิธีการสรรหาผู้เสียหาย (Recruitment of Victims) เพื่อให้ผู้เสียหายกลายเป็นผู้จำหน่ายอวัยวะ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, pp. 43-45) ว่า

“มีหลายวิธีในการสรรหาผู้จำหน่ายอวัยวะในแผนการปลูกถ่ายที่มีขอบด้วยกฎหมายหรือที่ผิดกฎหมาย บุคคลภายนอกโดยทั่วไปที่จะเข้าถึงผู้บริจาค ยกตัวอย่างเช่น ผู้สรรหานายหน้า ฯลฯ

บ่อยครั้งดูเหมือนว่าในช่วงสรรหาจะมีการบังคับจากนายหน้าหรือผู้สรรหาในระดับค่อนข้างต่ำ ในช่วงเริ่มแรกผู้จำหน่ายอวัยวะอาจต้องการบริจาคอวัยวะของตนด้วยความสมัครใจ อย่างไรก็ตามความสมัครใจนั้นมักจะอยู่ในบริบทที่อับจนหนทาง เลวร้าย และไม่มีทางเลือก ซึ่งผู้จำหน่ายอวัยวะต้องเผชิญและท้ายที่สุดก็เป็นสาเหตุให้ผู้จำหน่ายอวัยวะนั้นต้องถูกล้อมกรอบให้กระทำการจำหน่ายอวัยวะ

นอกจากนี้ ผู้จำหน่ายอวัยวะที่พยายามจะถอนตัวหลังจากตกลงเป็นผู้จำหน่ายตอนเริ่มแรกก็มักประสบปัญหาการถูกบังคับ

การหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ ก็ถือเป็นเรื่องปกติเช่นเดียวกัน นายหน้าหรือผู้สรรหามักหลอกลวงผู้จำหน่ายให้ยอมรับราคาอวัยวะที่ต่ำ และมักถูกทำให้เชื่อว่าการผ่าตัดนั้นปราศจากความเสี่ยง เช่น ไตข้างที่สองไม่จำเป็นต้องใช้ ไตข้างที่ผ่าตัดออกจะงอกกลับมาใหม่ ฯลฯ ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ยังกล่าวถึงคดีต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นคดีที่มีรูปแบบการหลอกลวงรุนแรงมากขึ้น โดยผู้จำหน่ายอวัยวะหลายรายถูกล่อให้เดินทางไปต่างประเทศ โดยสัญญาว่าจะมีงานให้ทำ ผู้จำหน่ายตระหนักได้เพียงแค่ว่าเมื่อมาถึงแล้ววัตถุประสงค์ของการถูกสรรหาคือเพื่อให้ได้อวัยวะของพวกเขา

เพียงไม่กี่วันหลังจากที่ผู้จำหน่ายอวัยวะรับการผ่าตัด ก็มักจะกลับบ้านในสภาพที่ย่ำแย่จากที่ที่ผู้จำหน่ายอวัยวะจากมา โดยไม่ได้รับสิ่งใดเลย นอกจากการดูแลหลังการผ่าตัดเพียงเล็กน้อย และไม่มีวิธีการด้านการเงินในการเข้าถึงสถาบันสุขภาพอนามัยของท้องถิ่น”

2. กลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของตำรวจสากล

รายงานเชิงวิเคราะห์ (Analytical Report) เรื่อง การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะในแอฟริกาเหนือและตะวันตก (Trafficking of Human Beings for the Purpose of Organ Removal in North and West Africa)

ของตำรวจสากล (INTERPOL) กล่าวถึง **ผู้กระทำความผิดหลักและกลุ่มองค์กรอาชญากรรม** (Key Actors & Organized Crime Groups) (INTERPOL, 2021, p. 12) โดยได้อธิบายเรื่องผู้กระทำความผิดหลัก (Key Actors) ไว้ดังนี้

“ผู้กระทำความผิดหลัก (Key Actors) ข้อมูลที่เชื่อถือได้ของการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์ (Trafficking of Human Beings for the Purpose of Organ Removal: THBOR) ในขอบเขตทั่วโลกมีจำนวนน้อยและเป็นการยากที่จะตรวจพบขอบเขตของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Groups: OCGs) ในคดีการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์ก็สามารถทำได้ในกรอบการทำงานของเครือข่ายที่ซับซ้อนเท่านั้น เนื่องจากทักษะและการขนส่งที่จำเป็น ซึ่งต้องใช้ผู้ป่วย ผู้บริจาค ศัลยแพทย์ และห้องผ่าตัด ที่ทำงานร่วมกันได้

สำหรับแอฟริกาเหนือและแอฟริกาตะวันตก มีข้อมูลเปิดเผยว่า ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทนี้ ส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมโยงอย่างแน่นหนากับภาคการแพทย์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดทางอาญาหลักที่แตกต่างกัน โดยบางคนอาจแสดงหลายบทบาท หรือย้ายจากระยะหนึ่งของห่วงโซ่การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์ไปยังอีกระยะหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ผู้สืบทอดอาจถูกใช้เป็นล่าม หรือผู้เสียหายที่เป็นผู้บริจาคคนก่อนหน้าอาจกลายเป็นผู้สืบทอดได้เป็นครั้งคราว อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมากที่มีบทบาทเฉพาะที่อาจดูเหมือนว่า

จะเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์”

2.1 นายหน้าหรือผู้ประสานงาน (Broker/Coordinator)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, p. 13) ระบุว่า “นายหน้าหรือผู้ประสานงานมีความเชื่อมโยงกับภาคส่วนด้านการดูแลสุขภาพ ซึ่งได้แก่ คลินิก ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ แพทย์ นอกจากนี้ บทบาทของนายหน้าหรือผู้ประสานงานคือ เชื่อมโยงผู้รับอวัยวะ (ซึ่งก็คือผู้ซื้อ) กับผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายบ่อยครั้งที่บทบาทของการแสวงหา การเข้าถึง และการบีบบังคับผู้บริจาคที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจะพึ่งพาผู้สืบทอดท้องถิ่นและนายหน้าให้จัดการด้านโลจิสติกส์และด้านการประสานงาน นายหน้าหรือผู้ประสานงานเป็นผู้ดำเนินการเครือข่ายการค้ามนุษย์

นายหน้าสามารถดำเนินการได้ทั้งในประเทศที่สถานพยาบาลตั้งอยู่ หรือจากระยะทางไกล ประสานงานกิจกรรมผ่านสื่อโซเชียล โดยปกติแล้ว นายหน้าจะเจรจาค่าธรรมเนียมสำหรับการทำธุรกรรม และทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเตรียมการตรวจสุขภาพและเอกสารอย่างเป็นทางการ เนื่องจากความสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์นั้น พวกเขาได้รับส่วนแบ่งกำไรมากที่สุด และมีความเสี่ยงน้อยที่จะถูกตรวจจับและเป็นการยากที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจะรวบรวมบรรดาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับนายหน้า นอกจากนี้ นายหน้ามักเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การแสวงหาประโยชน์ทางเพศและแรงงาน”

2.2 ผู้สรรหาของท้องถิ่น (Local Recruiter)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, p. 13) ระบุว่า “ผู้สรรหาของท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบในการเสาะหาและเข้าถึงผู้ที่อาจจำหน่ายอวัยวะ ซึ่งก็คือผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายบ่อยครั้งที่ผู้สรรหาแสดงบทบาทนักฉวยโอกาสและไม่ได้มีตำแหน่งถาวรภายในเครือข่ายในบางกรณี ผู้สรรหาทำงานอื่น ๆ และจะสรรหาผู้เสียหายเมื่อสบโอกาสเท่านั้น ผู้สรรหาสามารถเข้าหาสมาชิกในครอบครัวหรือสมาชิกจากชุมชนของตน เพื่อโน้มน้าวให้พวกเขาขายอวัยวะโดยใช้ประโยชน์จากสายใยแห่งความไว้วางใจกัน”

2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข (Health Care Professionals)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, p. 13) ระบุว่า “โดยปกติแล้ว ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขก็คือ แพทย์เฉพาะทาง (อายุรแพทย์โรคไต) และเจ้าหน้าที่พยาบาล ส่วนใหญ่แล้วการปลูกถ่ายเชิงพาณิชย์จะดำเนินการในสถานที่เดียวกันกับสถานที่ที่มีการปลูกถ่ายอวัยวะตามกฎหมาย แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์มักไม่ได้ตระหนักถึงลักษณะที่ผิดกฎหมายของการปลูกถ่ายอวัยวะดังกล่าว”

2.4 สถานบริการสาธารณสุข (Health Facilities)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, p. 13) ระบุว่า “สถานบริการสาธารณสุข รวมถึงสถานพยาบาลด้านการแพทย์ที่มีการปลูกถ่ายและการรักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องหลังการผ่าตัดห้องปฏิบัติการเชิงวิเคราะห์ มีบทบาทสำคัญเนื่องจากได้ทำการทดสอบความเข้ากันได้ของเนื้อเยื่อ (Tissue Typing) การทดสอบความเข้ากันได้ของเนื้อเยื่อ หมายถึง วิธีการ

ตรวจเลือดเพื่อวิเคราะห์ว่าไตของผู้บริจาคมีความเข้ากันได้กับของผู้รับ ดังนั้น ห้องปฏิบัติการจึงมีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะ ด้วยการให้บริการการทดสอบความเข้ากันได้ของเนื้อเยื่อแก่รายหน้า”

2.5 ผู้รับอวัยวะ (Organ Recipient)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, pp. 13-14) ระบุว่า “แม้ว่าผู้รับอวัยวะจะทราบถึงการทำที่ผิดกฎหมาย แต่ทว่าผู้รับอวัยวะก็อาจเพิกเฉยต่อขั้นตอนในการซื้ออวัยวะเนื่องจากเป็นลักษณะของกิจกรรมที่เก็บเป็นความลับ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลประชากรของผู้รับอวัยวะจากการปลูกถ่ายเชิงพาณิชย์จึงไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้ รายงานทางการแพทย์ข้อมูลที่เปิดเผย และข้อมูลของตำรวจชี้ให้เห็นว่าผู้ป่วยที่ร่ำรวยจากประเทศที่มีบัญชีรายชื่อซึ่งรอนาน ไม่ได้รอการบริจาคในประเทศของตนเสมอไป และหันไปพึ่งการปลูกถ่ายเชิงพาณิชย์ที่ผิดกฎหมายในประเทศของตนหรือจากต่างประเทศ ดังนั้น ผู้รับอวัยวะส่วนใหญ่มักเป็นผู้ป่วยที่ร่ำรวยและมีสายสัมพันธ์กับภาคการแพทย์ในบางกรณี พวกเขาใช้เครือข่ายโซเชียลเพื่อใช้บริการจากรายหน้า”

2.6 ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหาย (Victim-Donor)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, p. 14) ระบุว่า “ผู้เสียหายของการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดอวัยวะถูกเรียกในรายงานนี้ว่า ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหาย (Victim-Donor) หรือผู้บริจาคที่มีชีวิตในเชิงพาณิชย์ (Commercial Living Donors) ดังที่อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ในการประเมินนี้ ความยินยอมของบุคคลที่จะขายอวัยวะไม่ได้เป็นการกีดกัน

พวกเขาจากการถูกพิจารณาว่าเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากพวกเขาถูกบีบบังคับหรืออยู่ในสถานะที่เปราะบาง ดังนั้น ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายจึงไม่ควรถูกพิจารณาว่า เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดในแผนการค้ามนุษย์ เมื่อการขายอวัยวะของผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายเกิดจากการขาดความรู้ด้านกฎหมาย การใช้อำนาจในทางที่ผิด ความเข้าใจผิด หรือการถูกบังคับในรูปแบบอื่น

การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า ผู้บริจาคอวัยวะที่ตกเป็นผู้เสียหายสำหรับการปลูกถ่ายที่เกิดขึ้นในแอฟริกาเหนือและแอฟริกาตะวันตก หรือการปลูกถ่ายที่ดำเนินการในต่างประเทศด้วยอวัยวะที่มาจากคนชาติจากสองภูมิภาคนี้ มักเป็นเยาวชนที่ว่างงาน และผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง ยกตัวอย่างเช่น ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายของการแสวงหาประโยชน์ที่มีได้หลายวิธี เช่น การค้าประเวณีหรือการค้าแรงงาน หรือผู้ขอลี้ภัย ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งตกเป็นเป้าหมายมากกว่า เนื่องจากนายหน้ามักค้นหาอวัยวะที่พัฒนาเต็มที่แล้ว

ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายส่วนใหญ่ มักได้รับเงินจำนวนน้อยกว่าที่ตกลงไว้กับผู้สรรหาหรือนายหน้า และในบางกรณี ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายอาจไม่ได้รับเงินตามที่สัญญาไว้ ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหายหลายรายที่ขายอวัยวะของตนต้องประสบกับภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดและปัญหาสุขภาพ และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของพวกเขาไม่ได้ดีขึ้นในระยะยาว”

2.2 ผู้อำนวยความสะดวกอื่นๆ (Other Facilitators) ได้แก่ บริษัทประกันภัย (Insurance Companies) บริษัทนำเที่ยว (Travel Agencies) ล่าม (Translators) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Public

Officials)

ข้อมูล INTERPOL (INTERPOL, 2021, pp. 14-15) ระบุว่า “ขอบเขตของเครือข่ายและผู้กระทำความผิดของการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการติดต่ออวัยวะ ประเมินต่ำเกินไป ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดการรายงานเกี่ยวกับความผิดประเภทนี้ ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าผู้กระทำความผิดอื่นๆ อำนาจความสะดวกในการค้าอวัยวะมนุษย์ในแอฟริกาเหนือและแอฟริกาตะวันตกหรือในภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีพลเมืองจากแอฟริกาเหนือและแอฟริกาตะวันตกตกเป็นผู้เสียหาย สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่า การมีส่วนร่วมของผู้อำนวยความสะดวกเหล่านี้ไม่ได้หมายความว่า พวกเขาตระหนักถึงลักษณะที่ผิดกฎหมายของกิจกรรม อย่างไรก็ตาม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในแอฟริกาเหนือและแอฟริกาตะวันตกจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญและพัฒนากลยุทธ์ในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการติดต่ออวัยวะ ผู้อำนวยความสะดวก ได้แก่ บริษัทประกันภัย สำหรับการเดินทางเพื่อเบิกค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปลูกถ่าย บริษัทนำเที่ยว สายการบิน ส่วนงานด้านการเงิน คนขับรถ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อปลอมแปลงแบบให้ความยินยอมอย่างเป็นทางการที่ร้องขอในประเทศส่วนใหญ่ ก่อนการปลูกถ่าย และล่าม”

3. การเปรียบเทียบกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล

มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล

ลำดับ ที่	กลุ่มผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับการค้า อวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ	แนวคิดของสำนักงานว่าด้วย ยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC)	แนวคิดของตำรวจสากล (INTERPOL)
1.	ผู้สรรหา และ/หรือนายหน้า	1.1 ผู้สรรหา (Recruiters) และนายหน้า (Brokers) - ผู้สรรหา คำศัพท์อื่นที่ใช้รวมถึงนายหน้า ผู้จัดงาน ผู้ติดต่อ ผู้ประสานงาน พ่อค้าคนกลาง นักล่าไต ฯลฯ	2.1 นายหน้าหรือผู้ประสานงาน (Broker/Coordinator) 2.2 ผู้สรรหาของท้องถิ่น (Local Recruiter)
2.	ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ และสาธารณสุข	1.2 ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ (Medical Professionals) - ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์หมายความว่ารวมถึงแพทย์เฉพาะทาง เช่น ศัลยแพทย์ และแพทย์โรคไต ซึ่งก็คือแพทย์เฉพาะทางในการดูแลไต และการรักษาโรคไต นอกจากนั้นก็มีเจ้าหน้าที่พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ - แพทย์เฉพาะทาง เช่น ศัลยแพทย์ ปลุกถ่าย แพทย์โรคไตหรือผู้เชี่ยวชาญด้านไต และวิสัญญีแพทย์	2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข (Health Care Professionals) - แพทย์เฉพาะทาง (อายุรแพทย์ โรคไต) และเจ้าหน้าที่พยาบาล
3.	ผู้กระทำความผิด ในภาคส่วนสาธารณสุข	1.3 ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนสาธารณสุข (Actors in the Health Care) - สถานที่อำนวยความสะดวกภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ เช่น โรงพยาบาล ศูนย์ปลูกถ่าย ห้องปฏิบัติการ และสถานพยาบาลด้านการแพทย์อื่นๆ รวมถึงพนักงาน - ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนสาธารณสุข (Actors in the Health Care) แบ่งย่อยออกเป็น (1) โรงพยาบาล (Hospitals) (2) ผู้ให้บริการสาธารณสุขอื่นๆ (Other Health Service Providers) - สถานที่อำนวยความสะดวกที่อาจเป็นไปได้อื่นๆ ก็คือ ห้องปฏิบัติการและสถานอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาความเข้ากันได้ระหว่างผู้จำหน่ายและผู้รับอวัยวะ	2.4 สถานบริการสาธารณสุข (Health Facilities) - สถานบริการสาธารณสุข รวมถึงสถานพยาบาลด้านการแพทย์ที่มีการปลูกถ่ายและการรักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องหลังการผ่าตัด ห้องปฏิบัติการเชิงวิเคราะห์

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล (ต่อ)

ลำดับ ที่	กลุ่มผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับการค้า อวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ	แนวคิดของสำนักงานว่าด้วย ยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC)	แนวคิดของตำรวจสากล (INTERPOL)
4.	ผู้กระทำความผิดในภาคส่วน อื่น ๆ (ที่มีไม่ภาคส่วน สาธารณะสุข)	1.3 ผู้กระทำความผิดในภาคส่วน อื่น ๆ (Actors in Other Sectors) - บริษัทประกันภัย บริษัทนำเที่ยว สายการบิน และพนักงาน ตลอดจน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย คนขับรถ ผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมาย ล่าม - ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนอื่น ๆ (Actors in Other Sectors) แบ่งย่อย ออกเป็น (3) บริษัทประกันสุขภาพ (Health Insurances) (4) ผู้กระทำความผิดรวมทั้งผู้อำนวย ความสะดวกที่เป็นไปได้ (Additional Possible Actors and Facilitators) - ผู้กระทำความผิดการค้าเพื่อตัดอวัยวะ คนอื่น ๆ อาจรวมถึงบริษัทนำเที่ยว ที่เชี่ยวชาญการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ล่าม รวมถึงเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ที่ทุจริต คนขับรถ ผู้ดูแล และอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน - ผู้บังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ ศุลกากร นักการเมืองท้องถิ่น ตำรวจ ท้องถิ่น - นายธนาคาร ทนายความ บริษัทยา องค์กรทางศาสนาและองค์กร การกุศล องค์กรผู้ป่วย เจ้าหน้าที่ สถานทูต ผู้โฆษณาในการโฆษณา ทางออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ บริษัทขนส่ง ซึ่งเป็นผู้ขนส่ง เชิงพาณิชย์ รวมถึง สายการบิน (Agencies)	2.7 ผู้อำนวยความสะดวกอื่น ๆ (Other Facilitators) อันได้แก่ บริษัทประกันภัย (Insurance Companies) บริษัทนำเที่ยว (Travel Agencies) ล่าม (Translators) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Public Officials) - ผู้อำนวยความสะดวก ได้แก่ บริษัทประกันภัย สำหรับการ เดินทางเพื่อเบิกค่าใช้จ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกถ่าย บริษัทนำเที่ยว สายการบิน ส่วนงานด้านการเงิน คนขับรถ เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อปลอมแปลง แบบให้ความยินยอมอย่างเป็นทางการ ที่ร้องขอในประเทศ ส่วนใหญ่ก่อนการปลูกถ่าย และล่าม

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและตำรวจสากล (ต่อ)

ลำดับที่	กลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติ	แนวคิดของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC)	แนวคิดของตำรวจสากล (INTERPOL)
5.	ผู้รับอวัยวะ	1.4 ผู้รับอวัยวะ (Organ Recipients) - แม้ว่า ผู้รับอวัยวะ จะเป็นผู้ป่วยหรือผู้ซื้อ ส่วนใหญ่จะไม่พบว่า เป็นผู้กระทำความผิดในการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ แต่พวกเขาอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะผู้รับอวัยวะ โดยพวกเขาอาจรู้หรือไม่รู้ว่ามาจากผู้เสียหายของการค้ามนุษย์	2.5 ผู้รับอวัยวะ (Organ Recipient)
6.	ผู้จำหน่ายอวัยวะ	1.5 ผู้จำหน่ายอวัยวะ (Organ Suppliers) - ผู้เสียหายของการค้ามนุษย์เพื่อตัดอวัยวะ เป็นทั้งผู้บริจาค ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหาย ผู้ขาย ผู้จำหน่ายอวัยวะ ซึ่งจะไม่ถูกพิจารณาว่า เป็นผู้กระทำความผิดในแผนการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายอาจมีบทบาทอย่างแข็งขัน เช่น การเข้าหาหน้าเพื่อเสนอขายไต	2.6 ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหาย (Victim-Donor) - ผู้บริจาคที่เป็นผู้เสียหาย หรือผู้บริจาคที่มีชีวิตในเชิงพาณิชย์

Note. Adapted From *Assessment Toolkit: Trafficking in Persons for the Purpose of Organ Removal* (pp. 24-45), by United Nations Office on Drugs and Crime, 2015, United Nations. https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2015/UNODC_Assessment_Toolkit_TIP_for_the_Purpose_of_Organ_Removal.pdf. Copyright.

Adapted From *Trafficking of Human Beings for the Purpose of Organ Removal in North and West Africa*, (pp. 12-15), by INTERPOL, 2021, INTERPOL. file:///C:/Users/Huawei/Downloads/2021%2009%2027%20THBOR%20ENGLISH%20Public%20Version%20FINAL.pdf. Copyright.

■ บทสรุป

ผู้เขียนสามารถวิเคราะห์และแบ่งกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้สรรหา และ/หรือนายหน้า บรรดา

ผู้สรรหา นายหน้า ผู้จัดการงาน ผู้ติดต่อผู้ประสานงาน พ่อค้าคนกลาง นักล่าไต ฯลฯ ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับระหว่างประเทศ ต่างก็มีความผิดฐานค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การค้ำมนุษย์ของประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มักมีการกระทำความผิด ด้วยการเป็นธุระจัดหา ซื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หนึ่งแห่งนั้นยักยัก จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด กอปรกับ มักใช้วิธีการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวงใช้อำนาจโดยมิชอบใช้อำนาจครอบงำ บุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล นอกจากนั้น กลุ่มคนที่เป็นผู้สรรหาและนายหน้า เหล่านี้ยังมีเจตนาพิเศษ เพื่อแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบด้วยกฎหมายจากการติดต่ออวัยวะ เพื่อการค้าอีกด้วย ฉะนั้น จึงต้องรับผิดชอบ ในการค้ำมนุษย์กรณีติดต่ออวัยวะเพื่อการค้ำตนเอง

2. ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข

หากผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข รู้และมีเจตนาในการกระทำความผิดก็ย่อม มีความรับผิดชอบในทางอาญาด้านตัวการร่วม หรือผู้สนับสนุนในฐานะค้ำมนุษย์ ฐานมีส่วนร่วม ในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ฐานทำร้าย ร่างกายเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส ฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ ความตาย หรืออาจหนักถึงขั้นฐานฆ่าคน โดยไตร่ตรองไว้ก่อน และเป็นเหตุให้มีการเพิกถอน ใบประกอบวิชาชีพอีกด้วย

อนึ่ง จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่า แพทย์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปลูกถ่ายอวัยวะนั้น ก็เป็นแพทย์ที่มาจากหลายแขนง ได้แก่ ศัลยแพทย์

อายุรแพทย์ กุมารแพทย์ พยาธิแพทย์ วิสัญญีแพทย์ จิตแพทย์ ฯลฯ รวมถึงเจ้าหน้าที่พยาบาล และบุคลากรทางสาธารณสุขอื่น ๆ โดยการ ปลูกถ่ายอวัยวะนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ชิ้นส่วนอวัยวะที่ปลูกถ่ายได้ อายุของบุคคล ที่ปลูกถ่าย ความเข้ากันได้ของอวัยวะและเนื้อเยื่อ หรือการเข้ากันของหมู่เลือด (ABO Compatibility) ของอวัยวะผู้ให้และอวัยวะผู้รับ เช่น หากจะ ปลูกถ่ายตับเด็ก จำต้องใช้ศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการผ่าตัดปลูกถ่ายตับเด็ก ฯลฯ

3 ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนสาธารณสุข

ไม่เพียงแต่ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข ตามข้อ 2 เท่านั้นที่ลักลอบซื้อขายและปลูกถ่าย อวัยวะมนุษย์ การที่ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ และสาธารณสุขจะปลูกถ่ายอวัยวะใด ๆ สำเร็จได้นั้น จำต้องอาศัยความร่วมมือ จากผู้กระทำความผิดในภาคส่วนสาธารณสุขอีกด้วย เช่น โรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งอาจจะมีเจ้าของโรงพยาบาล ผู้บริหาร โรงพยาบาล เจ้าของสถานพยาบาล ฯลฯ สมรู้ร่วมคิด (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานพยาบาล ของเอกชน ที่ภาครัฐให้การตรวจสอบ อย่างหละหลวมมากกว่าโรงพยาบาลของรัฐ) หรือผู้ให้บริการสาธารณสุขอื่น ๆ เช่น นักเทคนิค การแพทย์ที่จะทำการตรวจสอบความเข้ากันได้ ของเนื้อเยื่อภายในห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และเป็นระบบ ฯลฯ ผู้กระทำความผิดในภาคส่วน สาธารณสุขนี้เป็นส่วนหนึ่งต่อการกระทำ ความผิดในการลักลอบปลูกถ่ายอวัยวะมนุษย์ ผิดกฎหมายรวมถึงการค้ำมนุษย์กรณีติดต่ออวัยวะ เพื่อการค้า

4. ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนอื่นๆ (ที่มีใช้ ภาคส่วนสาธารณสุข) ในต่างประเทศพบรูปแบบ

การกระทำความผิดการค้าอวัยวะข้ามชาติ ในลักษณะทำบริษัทท่องเที่ยวบังหน้า อ้างว่าเป็นการข้ามพรมแดนไปเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งที่ความเป็นจริงเป็นการลักลอบนำบุคคล ไปผ่าตัดซื้อขายอวัยวะ มีการนัดแนะผู้จำหน่าย และผู้รับอวัยวะไปในจุดที่สามารถทำการปลูกถ่าย ได้อย่างสะดวก ปราศจากการถูกจับตามอง จากสายตาของกฎหมายภายในรัฐนั้น ๆ ฉะนั้น ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนอื่น ๆ (ที่มีไม่ ภาคส่วนสาธารณสุข) ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ประกันสุขภาพหรือบริษัทประกันภัยอาจเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวปลูกถ่ายและการเบิก ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปลูกถ่ายนั้น ๆ หรือบริษัทนำเที่ยวที่เชี่ยวชาญการท่องเที่ยว เชิงการแพทย์ ล่าม เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ที่ทุจริต (เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ศุลกากร นักการเมืองท้องถิ่น ตำรวจ ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปลอมแปลง แบบให้ความยินยอมอย่างเป็นทางการ ฯลฯ) คนขับรถ ผู้ดูแล และอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน สายการบิน บริษัทขนส่ง ซึ่งเป็นผู้ขนส่ง เชิงพาณิชย์ นายธนาคาร ทนายความ บริษัทยา องค์การทางศาสนาและองค์การการกุศล องค์การผู้ป่วย เจ้าหน้าที่สถานทูต ผู้โฆษณา ในการโฆษณาทางออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์

5. ผู้รับอวัยวะ ผู้รับอวัยวะเป็นผู้ป่วยหรือ ผู้ซื้ออวัยวะ ถือเป็นประเด็นทางกฎหมาย ที่มีความเปราะบางเป็นอย่างยิ่ง ผู้รับอวัยวะ เป็นผู้ป่วยที่มีสภาพร่างกายที่มีความอ่อนแอ และเปราะบาง ในขณะเดียวกัน ก็เป็นผู้ก่อให้เกิด การกระทำความผิดต่อสุขภาพร่างกาย ของเจ้าของอวัยวะที่ขายอวัยวะนั้นไป เพราะผู้ขาย อวัยวะมิได้มี “ความยินยอม (Consent)”

อย่างแท้จริง กลับมีเพียง “ความยอมจำนน (Submission)” ที่จะถูกตัดอวัยวะของตนเอง ไปเสียมากกว่า

อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ตามหลักกฎหมาย ของไทย ผู้รับอวัยวะหาได้มีความผิดฐานค้ามนุษย์ กรณีตัดอวัยวะเพื่อการค้าไม่ (นอกเสียจากว่า ผู้รับอวัยวะนั้นได้ผันตนเองไปเป็นผู้ค้ามนุษย์ เสียเอง ด้วยการชักจูงใจผู้อื่นให้กระทำการซื้อขาย จำหน่ายอวัยวะต่อไป) นอกจากนั้น รัฐสามารถ กันผู้รับอวัยวะไว้เป็นพยานในคดีที่จะทำให้อาผิดกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้ อีกทั้งการตรวจสอบทาง DNA จากอวัยวะที่มีการปลูกถ่ายชิ้นนั้น จะทำให้สามารถแสวงหา พยานหลักฐานและค้นหาความจริงในคดีค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติได้อย่างชัดเจน มากยิ่งขึ้น โดยผู้รับอวัยวะที่ให้ความร่วมมือ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการติดตามจับกุมอาชญากร มักเป็นผู้รับอวัยวะที่การปลูกถ่ายอวัยวะมีปัญหา ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

6. ผู้จำหน่ายอวัยวะ ผู้จำหน่ายอวัยวะ เป็นผู้ขายอวัยวะหรือผู้เสียหาย แม้ว่าผู้จำหน่าย อวัยวะจะไม่ถูกพิจารณาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ในแผนการค้ามนุษย์ แต่ก็สามารถมองผู้จำหน่าย อวัยวะได้ถึง 2 แง่มุม ได้แก่ แง่มุมที่ผู้จำหน่าย อวัยวะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิด ขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากปัญหา สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีความเหลื่อมล้ำ บางครั้งผู้เสียหายก็ยอมจำนนต่อการขายอวัยวะ ของตน ทั้งที่ก็รู้ว่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายของตนขึ้นพื้นฐาน แต่ก็ยังกระทำการขายอวัยวะของตนเพื่อผลประโยชน์ ในทางเศรษฐกิจ

ในทางกลับกัน ผู้ขายอวัยวะกลับมีบทบาทอย่างแข็งขันในการเข้าหานายหน้า เพื่อเสนอขายอวัยวะ ก่อปรกับให้การสนับสนุนการกระทำ ความผิดลักลอบซื้อขายอวัยวะข้ามชาติ และเป็นผู้ที่มีกระทำความผิดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้งเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนอุปสงค์และอุปทานในตลาดมืดซื้อขายอวัยวะ บ่อยครั้งที่ผู้จำหน่ายอวัยวะก็ผันตัวเองกลายเป็นนายหน้าหรือผู้ค้ำมนุษย์เสียเอง คือเชิญชวนผู้อื่นมาขายอวัยวะต่อไป อย่างเป็นวัฏจักร อย่างไรก็ตาม ผู้จำหน่ายอวัยวะก็เป็นพยานบุคคลที่สำคัญที่จะช่วยชี้ชัดถึงการทำงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ซุกซ่อนอยู่ในตลาดมืดได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกับผู้รับอวัยวะนั่นเอง

■ ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ และตำรวจสากลดังกล่าว ซึ่งมีทั้งหมด 6 กลุ่ม คือ (1) ผู้สรรหาและ/หรือนายหน้า (2) ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข (3) ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนสาธารณสุข (4) ผู้กระทำความผิดในภาคส่วนอื่น ๆ (ที่มีไปภาคส่วนสาธารณสุข) (5) ผู้รับอวัยวะ (6) ผู้จำหน่ายอวัยวะ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศไทยสามารถเข้าใจบริบทของตัวบุคคล และการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าอวัยวะมนุษย์ข้ามชาติในระดับองค์ภาพได้ นำไปสู่นโยบายการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดทั้งหลาย

และการสร้างความรับรู้ให้กับประชาชนไทยมิให้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายอวัยวะ การเป็นนายหน้าค้าอวัยวะ หรือการเป็นส่วนหนึ่งในทางวิชาชีพแพทย์และสาธารณสุขในการปลูกถ่ายอวัยวะ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย และการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวถือเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นการบุกเบิกชุดข้อมูลในเรื่องนี้

■ บรรณานุกรม

INTERPOL. (2021). *Trafficking of Human Beings for the Purpose of Organ Removal in North and West Africa*. <http://www.interpol.int/content/download/16690/file/2021%2009%2027%20THBOR%20ENGLISH%20Public%20Version%20FINAL.pdf>.

United Nations Office on Drugs and Crime. (2015). *Assessment Toolkit: Trafficking in Persons for the Purpose of Organ Removal*. https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2015/UNODC_Assessment_Toolkit_TIP_for_the_Purpose_of_Organ_Removal.pdf.

